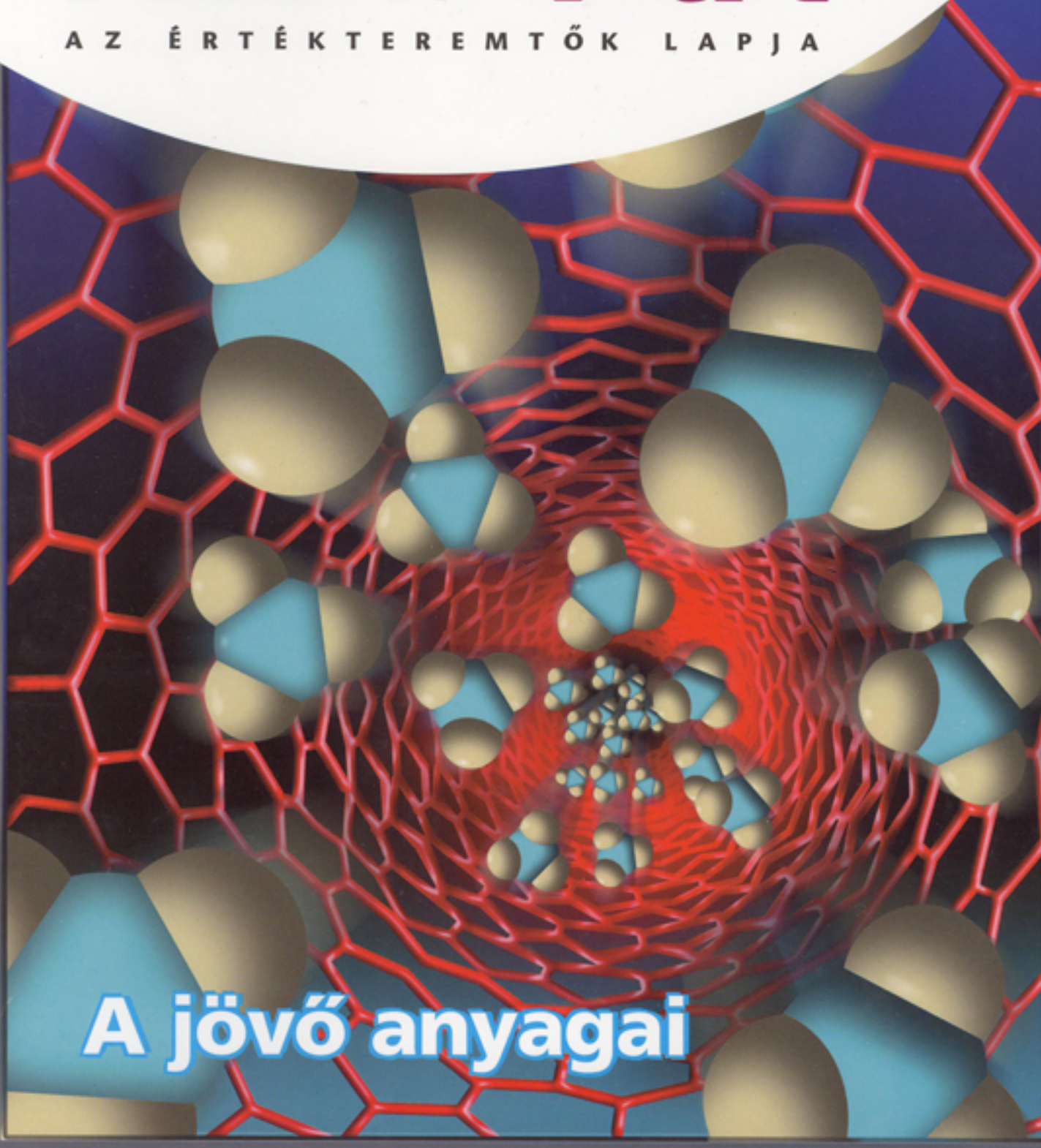
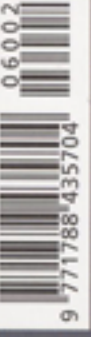

InnoVal

A Z É R T É K T E R E M T Ő K L A P J A

ÁRA: 470 Ft

A jövő anyagai

Kovács László
EU biztos

Bárczy Pál,
az Admatis és a NASA

Gyulai József a nanovilágról

portré

DIMENZIÓVÁLTÁS ELŐTT EGY MISKOLCI KISVÁLLALKOZÁS?

Magyar űrkemence a NASA-nál

Ebben a történetben az egyetemi professzornak választania kellett, hogy maradjon-e tanszékvezető vagy álljon egy – részben saját tulajdonában lévő – vállalkozás élére. Ma még nem lehet megmondani, hogy jól döntött-e az utóbbi mellett. Pedig a miskolci Admatis Kft. legfontosabb megrendelője a NASA, és az egyetlen magyar cég, amelyik CCR (Central Contractor Registration) regisztrációval rendelkezik, és így szállíthat az USA kormányának.

Mintegy tizenöt, az űrparban érdekelt cég, intézmény és szervezet részvételével űrpari klaszter alakult Miskolcon – olvashattuk a napilapokban az idén májusban. Tény, hogy az űrpar ma még mértékben és árbevételében is egészen kis szelete a magyar gazdaságnak, ám tudományos eredményeit nemzetközileg már elismerik. Ennek jele, hogy a Magyar Űrpari Klasztert koordináló és az ötletet adó Admatis Kft. legfontosabb megrendelője a NASA. Más megfogalmazásban: a 2000-ban alakult, magyar tudósok által létrehozott kisvállalkozás történetének az eddigi fénypontja, amikor néhány éve Kelet-Európából egyedüliként berendezést adott el az amerikai űrkutatási hivatalnak, illetve amikor a NASA nem sokkal később újra vásárolt tőlük. S ez az egyetlen magyar cég, amelyik CCR (Central Contractor Registration) regisztrációval rendelkezik, márpedig az USA kormányának csak olyan cég szállíthat, amelynek ez megvan. Fontos gazdasági partnereik még külföldön az Európai Űrügynökség (ESA), a Berlín Egyetem, a ZARM, a Hahn-Meitner Institut és az Anter Ltd. Belföldön pedig a Magyar Űrkutatási Iroda (MŰI), a Miskolci Egyetem, a Központi Kémiai Kutatóintézet (KKKI), a

Demeter Ingatlanközpont, a Bay-ATI, a Nanoközpont, a MIK, az Infotronic Kft és a Refmon Kft.

PROFESSZOR VAGY VÁLLALKOZÓ?

S bár a lista akár folytatható, a teljes történet mégis messze van még egy igazi sikertől – derül ki Bárczy Pál szavaiból, aki a Miskolci Egyetem professzora, és egyúttal az Admatis Kft. ügyvezetője. Az utóbbiért egyébként le kellett mondania a tanszékvezetői státusáról – meséli –, mert az egyetem kikötötte, hogy a professzori nem lehetnek olyan cégekben érdekeltek, amelyekkel gazdasági kapcsolata van az egyetemnek. Márpedig maga a cégalapítás ötlete is egy olyan, évtizedeken át zajló űrpari kutatás eredményeire épült, ami az egyetem kereteiben kezdődött. Nem túlzás, valóban évtizedekről van szó. Egy magyarországi tudóscsapat ugyanis 1986-ban nyert el egy fejlesztési projektet, amelynek keretében speciális kristályosító berendezést – űrkemencét – kellett tervezni és kivitelezni, a szovjet Interkozmoszra alkalmas berendezés az UMC (Universal Multizone Crystallizator) nevet kapta. A Szovjetunió összeomlása után alakult ki az együttműködés az amerikai NASA-val. Több éven át volt kint az UMC éppen aktuális változata egy-egy operátor kíséretében. A beren-

dezés hazakerülése után azonban szükségessé vált egy profi üzemeltető csapat létrehozása, akik a karbantartáshoz szükséges anyagi forrásokat biztosítani tudják. Az egyetemi intézmény ugyanis a kutatáson túl, az eredmény üzleti hasznosítására már nem alkalmas. Ekkor jött létre az Admatis, aminek a tulajdonosai először a feltalálók voltak, majd amikor néhányan a már említett egyetemi összeférhetlenség miatt eladták a részüket, a helyükre frissen diplomázott, a kis cégnél alkalmazott fiatalok kerültek.

A kft.-nek a hazai inkubátorház elv alapján szerződése van a Miskolci Egyetemen, amelynek keretében bérleti díjat fizet az általa használt területért és infrastruktúráért, és az UMC-vel kapcsolatos bevételek után is fizet az egyetemnek.

PIACKÉPES SZOLGÁLTATÁSOK

Az űrkemence története jellegzetesen magyar. Egy probléma felismerésével kezdődik, és ahhoz, valamilyen feltűnő macakssággal, évtizedeken át tartó ragaszkodással, folyamatosan a magyar tudósok a magyartudósnak az útja pedig göröngyös. Biztos az, hogy a miskolci űrkemence megelőzte korát, de az alkotók biztosak abban is, hogy elfo-

14

INNOVAL ♦ 2007/6

A Magyar Űrpari Klaszter működésével kapcsolatban Bárczy Pál egyelőre kevésbé optimista, mert 15 vállalat érdekeit egyeztetni nagyon nehéz feladat

gadásának és szélesebb körű elterjedésének az ideje egyre közelebb van. „Ma is úgy látjuk, hogy az univerzális berendezésnek a jövő, hogy a szerkezetérzékeny kristályok előállításához ez az optimális eszköz. Sajnos ettől még ma sem lehetünk biztosak abban, hogy a berendezés űrrepülésre mikor kerül sor” - összegez Bárczy Pál.

A cég alapításakor nem volt egyetlen főállású munkatársuk sem, ma kilencen vannak. A bevételeik jelentős részét pályázati pénzek adják, de hogy milyen arányban, ahhoz pontosítani kellene azt is, hogy ki mit ért pályázaton. Vajon a NASA tender is ide tartozik-e, és az azokra a kiírások, amelyek a közeljövőben fogható terméket produkál, vagy csak azok, amelyeket tudományos kutatásra hirdettek meg, és a projekt lezárulhat egy jól megírt jelen-

teggel? - kérdez vissza Bárczy professzor. Hangsúlyozva,

hogy vállalkozásvezetőként, neki magának is szakítania kellett a kényelmes tempót megengedő akadémiai pózokkal, és felvennie az ipar által diktált sebességet. Bár az Admatis létét a kutatás-fejlesztési tevékenység és elsősorban az űrpari fejlesztések adják, mára kialakítottak néhány olyan, azonnal piacképes szolgáltatást, ami mindenképpen fontos a fennmaradásukhoz. Ilyen a termográfia, vagyis az épületekről hőterképek készítése, az ország bármely pontján, mobil eszközzel. Egy másik üzletág az egyetemeknek, kutatóintézeteknek kínált berendezések építése és telepítése, amerikai és nyugat-európai minták alapján, illetve a saját laboratóriumi eszközeik bérbeadása. A harmadik nagy terület a habosítás, habvizsgálat, ami két nagy részre osztható: a habosítás tudományos kérdéseinek a vizsgálata mellett ugyanis vannak saját építési habelállító berendezéseik, és szabadalmat jelentettek be az építés alatt álló univerzális habvizsgálóra. A közeljövőben egy ilyen berendezést értékesítettek például a Boschnak.

KÖZELEBBI ÉS TÁVOLABBI CÉLOK

Hogyan tovább? 2006-ban az Európai Űrügynökség pályázatot hirdetett, amiben a 11 társult országból lehetett jelentkezni űrkísérelt végzésre a Nemzetközi Űrállomáson (ISS). A pályázatnak a SURE nevet adták. A megvalósítás teljes időtar-

tama három év. A 32 pályázat közül az Admatis habgenerátor fejlesztéséről szóló projektje volt a legjobban ipari és a legjobb befektetői pályázat. Ennek a megvalósítása tehát most a cég legnagyobb kihívása, aminek az állomásaként a magyar tudósok a közelmúltban három napot töltöttek Hollandiában, az ESA technikai központjában (ESTEC). A másik fontos feladat a bevezetésben említett klaszter működtetése. Amivel kapcsolatban Bárczy Pál kevésbé optimista, mert 15 vállalat érdekeit egyeztetni nagyon nehéz feladat – mondja –, és ennek a folyamatnak még az elején vannak. Egyelőre csak a munka mennyisége szaporodik. A cél mindenestre az, hogy azok, akik eddig informális kapcsolatban álltak egymással és együttműködésük eseméi volt, most intézményesített példaként a nemzetközi tenderekre.

Végül kérdésünkre, hogy az Admatis gondolt-e már tőkeerős, akár külföldi befektető bevonására – hiszen kérőjük akadt – Bárczy Pál azt felelte: „Nem, mert bizalmatlanok vagyunk, és még nincs itt az pillanat.” Jelenleg ugyanis a kutatástól a piaci bevezetésig tartó, igen hosszú folyamatnak abban a stádiumában tartanak, amikor az új berendezésekkel végre kell még hajtani néhány űrkíséreltet. S majd ha ez sikerül – márpedig mi nem reménykedünk – kérdezzük, hogy igen – akkor szeretnénk egy konzorciumot alapítani cseh és német partnerekkel a továbblépéshez, majd a gyártás megszervezéséhez. Ez azonban már valóban dimenzióváltás lenne a kis miskolci vállalkozás életében.

EL. E.

portré